

УДК 37.211.24

**В'ЯЧЕСЛАВ ШОВКОВИЙ (Україна),
ТЕТЯНА ІЛЬЧУК (Україна)**

ORCID: 0000-0003-4876-2162

ORCID: 0000-0003-4446-4942

ЛІНГВАЛЬНІ ТА ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЕРСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація

У статті окреслені лінгвальні та екстралінгвальні засади формування перськомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки. Визначено, що в професійній сфері спілкування таких фахівців використовуються переважно такі функціональні типи діалогів: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обговорення, які реалізуються за допомогою комунікативних стратегій (стратегія налагодження та підтримки відносин, стратегія уникнення конфлікту, аргументативна стратегія, стратегія дискредитації); також описано мовні засоби перської мови, які використовуються для реалізації означених стратегій. Описано також структурно-композиційні та лінгвальні особливості жанрів ділової бесіди, ділової телефонної розмови, дискусії, а також описані невербальні засоби комунікації та невербальна поведінка, притаманні іранцям у ситуаціях ділової комунікації.

Ключові слова: методика навчання перської мови, перськомовна компетентність в діалогічному мовленні, перекладач у сфері забезпечення державної безпеки, перська мова.

Постановка проблеми. Розвиток дипломатичних відносин України з Республікою Іран розпочався з часів здобуття Україною державності. За останні 30 років договірно-правова база між Україною та Іраном складає понад 30 угод, які регулюють найрізноманітніші відносини двох держав. У зв'язку з цим в університетах України поживався інтерес до вивчення перської мови. Так, фах з перської мови та перекладу нині можна здобути в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Львівському національному університеті імені Івана Франка, Національній академії СБ України. Саме в останньому закладі готують перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки. Це унікальні фахівці, на які покладаються такі функції: участь у заходах по захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та права громадян від іноземних спецслужб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб; сприяння попередженню, виявленню, припиненню та розкриттю злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму і корупції, організованої злочинності у сфері управління й економіки, які несуть загрозу інтересам України (Інфор-

маційний вісник 2002, с. 26-27). Перекладач у сфері забезпечення державної безпеки часто є ключовою фігурою процесу співробітництва на міждержавному рівні, а якість його роботи може впливати на процеси та результати глобальних масштабів у сфері захисту державних інтересів. Саме тому проблема формування комунікативної компетентності таких фахівців є особливо важливим. Складовою комунікативної компетентності є компетентність в діалогічному мовленні, яка є основою здійснення професійної діяльності перекладача в секторі усного перекладу: усного синхронного перекладу діалогу, усного послідовного (пофразового) одностороннього перекладу діалогу, усного двостороннього синхронного або послідовного перекладу (усного діалогу). Крім безпосереднього перекладу, компетентність перекладача в діалогічному мовленні забезпечує метапроцес, який реалізується в частині трудових відносин та в плануванні процесу перекладу. Незважаючи на важливість і доленосність такої професії як перекладач у сфері забезпечення державної безпеки, нині немає технологій формування мовленнєвих компетентностей цих фахівців. Отже, потреба у фахівцях-перекладачах у сфері забезпечення державної безпеки з високим рівнем персько-

мовної компетентності в говорінні (зокрема в діалогічному мовленні), а також відсутність таких технологій навчання зумовлюються актуальність цієї публікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед низки компетентностей, які формують професіограму майбутнього перекладача особливе місце науковці відводять комунікативній. Наразі існує ціла низка досліджень змісту, структури, технологій формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів. Окремі аспекти розвитку цієї компетентності досліджували: І.Сімкова (навчання перекладачів усного двостороннього науково-технічного перекладу), О.Краєвська (формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів засобами психологічного тренінгу), Л.Тарнаєва (навчання комунікації перекладачів у галузі ділового спілкування). Н. Білоус (формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх перекладачів авіаційної галузі), Є.Долинський (формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів у процесі дистанційного навчання). З. Підручна (формування комунікативної компетентності у процесі фахової підготовки майбутніх перекладачів). Навчання окремих аспектів комунікативної компетентності майбутніх перекладачів досліджували С. Улітіна (формування структурно-композиційних навичок іншомовного професійно-орієнтованого читання перекладачів в умовах ділової комунікації); Ю. Ніколащенко, Т.Рябуха (навчання аудіювання), І.Савка (навчання говоріння). Формування комунікативної компетентності майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки було предметом дослідження М.Гаркуші. Однак слід зауважити, що технології формування компетентностей у видах мовленнєвої діяльності майбутніх перекладачів (у тому числі й перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки) не зазнали ґрунтовного вивчення вченими.

Мета статті: схарактеризувати лінгвальні та екстралінгвальні засади формування перськомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки.

Основні методи дослідження – критичний аналіз та узагальнення теоретичних джерел з лінгвістики, освітньої та навчальних програм, а також власного доробку з добору лінгваль-

них та екстралінгвальних засобів спілкування в перській мові.

Виклад основного матеріалу дослідження. *Компетентність в діалогічному мовленні майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки розуміємо як систему предметних знань в галузі державної безпеки (зокрема, поняттєвого апарату та засобів його вербалізації), мовленнєвих навичок та вмінь, стратегій діалогічного мовлення, автономного їх використання в ситуаціях професійної діяльності перекладача в контексті міжкультурного спілкування.* Відповідно, важливою передумовою формування перськомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки є визначення лінгвальних та екстралінгвальних особливостей діалогічного мовлення.

Діалогічне мовлення розуміємо як двосторонню мисленнєво-мовленнєву діяльність комунікантів, зафіксовану діалогічним текстом та вміщену до широкого ситуативно-комунікативного, соціокультурного та когнітивно-психологічного контексту (Безугла, с. 127). Основними компонентами діалогу є діалогічна єдність, яку складає репліка-стимул та репліка-реакція. Л. Якубинський виділяє такі типи діалогічних єдностей вважає: питання – відповідь; спонукання (пропозицію, наказ, прохання, побажання, вибачення); згода – незгода; повідомлення (інформування, твердження) – пояснення, оцінка, заперечення (Якубинський 1996). Означені компоненти проявляються в діалогічних єдностях різної прагматики та репрезентовані в таких типах діалогічної взаємодії (Ма Мінь, с. 40): 1) інформативна (надання / одержання інформації); 2) стимулятивна (стимуляція, поштовх до певних дій); 3) кооперативна (орієнтована на кооперацію в певній діяльності); 4) дискусивна (відстоювання різних точок зору). Означені типи діалогічної взаємодії наявні у мовленні фахівців із забезпечення державної безпеки й реалізуються в різних типах діалогів.

Діалогічне мовлення передбачає володіння як говорінням, так і аудіюванням, тобто, одночасно учасник діалогу повинен вірно оцінювати текст партнера і реагувати на почуте своїми репліками, коригуючи їх і виділяючи відповідне важливе слово, факт, при цьому дотримуватись заданого тону розмови (Коро-

бейнікова). У професійній сфері спілкування фахівця-перекладача з забезпечення державної безпеки (забезпечення державних інтересів, підтримання інформаційної, економічної, військової безпеки, боротьба з міжнародними організованими злочинними угрупованнями та міжнародним тероризмом, наркобізнесом, нелегальною міграцією, протидії поширенню зброї масового ураження, контррозвідка, контррозвідувальний захист інтересів держави у сфері інформативної, економічної безпеки держави; інформаційно-аналітична діяльність) використовуються переважно такі функціональні типи діалогів: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обговорення.

Діалог-розпитування складається переважно із запитань і повідомлень, які реалізуються в логічній послідовності та об'єднані розв'язанням конкретної проблеми. Характерними типами ініціативних реплік є запитання й репліка-повідомлення, реактивних реплік – позитивна відповідь на запитання, додаткових реактивних реплік – репліка-підтримки співрозмовника або висловлення вдячності. У діалозі-розпитування провідна функція запитувати інформацію може належати як одному партнеру, так і обом (Основи методики, с. 153). Діалог-розпитування фахівця у сфері забезпечення державної безпеки імплементований на реалізацію інформативних стратегій – випитування інформації, надання інформації, ненадання інформації.

Стратегія випитування інформації покликана з'ясувати позиції, погляди, вчинки, дії іншої людини, одержати від неї певну інформацію, при цьому не розкриваючи своєї позиції і не надаючи ніякої інформації. Означена стратегія реалізується за допомогою таких тактик:

– тактика прямого випитування – постановки чітких запитань з метою отримання конкретних відповідей; мовні засоби: – *типи питальних речень, питальні слова*: «...?», «...?», «...?»; «...?»; «...?»; «...?»; «...?»;

– тактика актуалізації соціально-політичної позиції співрозмовника – апеляція до договорів, які передбачають надання певної інформації у сфері забезпечення державної безпеки: «...?», «...?», «...?», «...?», «...?», «...?», «...?», «...?», «...?», «...?»;

– тактика погроз – передбачає використання погроз щодо притягнення до відповідальності через ненадання недостовірної інформації або відмови надавати інформацію в цілому: «...?», «...?», «...?»;

Важливу роль у наданні інформації відіграють вербальні засоби, модальності: «...?», «...?», «...?»;

Стратегія надання інформації покликана поінформувати адресата якомога повніше, надати точну, достовірну інформацію в доступній формі. Стратегія надання інформації реалізується в таких тактиках:

– тактика повної і чіткої відповіді на поставлені питання, яка реалізується шляхом використання повних різнотипних речень, наприклад, «...?»;

– тактика уточнення: вербальні засоби уточнення: «...?», «...?»;

Стратегія ненадання інформації орієнтована на те, щоб уникнути надання небажаної інформації, розмови (але при цьому зберегти приязні робочі стосунки з партнерами). Вона реалізується у таких тактиках:

- тактика відмови надання інформації: *вербальні засоби ненадання інформації*: «...?»;

– тактика уникнення розмови / теми обговорення: *вербальні засоби уникнення розмови*: «...?»;

Діалог-домовленість – такий тип діалогу, який передбачає обговорення та вироблення спільної позиції, спільних дій, прийняття пропозицій. Діалог-домовленість реалізується за допомогою *кооперативних* стратегій. Діалогу-домовленості притаманні такі види діалогічних єдностей: запитання – відповідь + повідомлення, повідомлення – повідомлення

у відповідь + додаткове повідомлення, повідомлення – повідомлення у відповідь + запитання, спонукання – згода/відмова, запитання – відповідь, відповідь – запитання (Кодлюк, с. 58).

Стратегія налагодження та підтримки відносин орієнтована на те, щоб визначити спільні інтереси з партнером, виробити спільний план дій, прийняти спільні рішення, врахувати інтереси обох сторін. У дипломатичній співпраці означені стратегія передбачає підписання договорів, угод, меморандумів тощо. Стратегія налагодження та підтримки відносин реалізується у таких тактиках:

– тактика схвалення є важливим інструментом кооперативної взаємодії та слугує одним із ефективних засобів завоювання прихильності слухача; тактика схвалення дуже важлива в налагодженні відносин між партнерами, вона реалізується у таких мовних засобах: *تامادقا زا ام*: *تامادقا زا ام*...*مینک یم ینادردق رایسب ینمز نیارد (امش تیلخف) مبرجت , دناد یم حیحص و لداعتم ار امش میمصت ام فرط نیسحت متسئاش / تساهجوت لباق ... دروم نیارد امش اتسار نیارد امش اب یراکمه زا یتبتم مبرجت ام , تسامیتسه یراکمه همادا هدامآ و میراد*

– тактика обіцянки: тактика обіцянки є однією з вагомих у процесі переговорів та підписання угод між партнерами і реалізовується в тому, що сторона бере на себе добровільні зобов'язання; ця тактика реалізується такими мовними засобами: *ام فرط...مک میهد یم لوق ام*: *دریگب دهعت دراد یگدامآ ام تلود , دنک یم نیمصت*

– тактика акцентуації на інтересах сторін: ця тактика передбачає висловлення інтересів як власних, так і акцентування на інтересах партнера, адже у процесі встановлення та підтримки співпраці експлікація інтересів двох держав є визначальним фактором; для реалізації цієї тактики використовуємо такі мовні засоби: *دهاوخ دیفم امش یارب ,...نامروشک عفانم تهج رد*: *دهاوخ نآ مبرجت ام کرتشم یاه شالت و تامادقا ,...دوب...دننسه نیالابند مبرجت و ره ,...مک دش*

– тактика солідаризації полягає у підтримці співрозмовників, в скеруванні мовлення на потреби адресата, у демонстрації згоди і кореляції дій і висловлювань співрозмовників; ця тактика передбачає висловлення підтримки та солідарності з позицією партнера (Швелідзе, с. 8): *عضوم زا ام فرط ; میتسه قفاوم امش عضوم اب ام*: *مینک یم تفلخم ام , دنک یم تیماح امش داهنشپ / مبرجت ار امش هاگدی نم ,مینک یم یوریپ امش رظن زا ام* *مراذگ یم کارتشا*.

Стратегія уникнення конфлікту орієнтована на те, щоб запобігти конфлікту, зняти напругу під час спілкування, що в перспективі сприятиме продовженню співпраці. Означена стратегія реалізується в таких тактиках:

– тактика компромісу орієнтована на взаємоступливість інтересів у вирішенні проблеми, яка склалася, передбачає баланс інтересів обох сторін; вживаються такі мовні засоби: *امش داهنشپ شریذپ هدامآ ام , میتسه شزاس هدامآ ام*: *تساوخرد مکنی رب طورشم , میتسه نیعم تدم یارب یاهزاین زا لاماک روط مبرجت , دوش هدروآرب یدودح ات ام* *ار دوخ عضوم میرضاح ام ,مینک یم ینابیتشپ امش* *میهد ریوغت*;

– тактика вибачення: *...مک مینک یم یه اوخردع ام*, *نینچ هدیآ رد و مینک حالصا ار تیعضو میا هدامآ ام* *میراودیما و میبلط یم شزوپ ,مینکن رارکت ار یتامادقا* *یریثأت ام رتشیب یراکمه رب مهافت عوس نیامک* *یم فارتعا ... مک نآ رد دوخ هابتشا مبرجت , درانگن*.

Діалог-обговорення. Діалог-обговорення передбачає такі дії: вислухати думку/повідомлення співрозмовника і погодитися/не погодитися з ним; висловити свою точку зору, обґрунтувати її, щоб переконати співрозмовника; висловити сумнів, невпевненість; висловити схвалення/несхвалення, осуд (Солодар, с. 165). Діалог-обговорення реалізується за допомогою стратегій впливу.

Аргументативна стратегія спрямована на переконання адресата за допомогою аргументів, що призводить до зміни або утвердження його думки; аргументатор має переконати партнера в істинності, цінності, доцільності його думок (Оганесян, с. 10) реалізується у таких тактиках:

– тактика *посилання на авторитетну думку / факти* полягає в посиланні на авторитетні джерела – міжнародні організації, лідерів країн, які ведуть переговори, законодавчу базу, оперування даними з офіційних та авторитетних джерел, а також цитування авторитетних джерел;

– тактика *актуалізації проблеми та способів її вирішення* полягає в акцентуванні уваги співрозмовника на окресленні деталей питання, що обговорюється, а також на способах вирішення проблеми, тим самим демонструється обізнаність у ситуації, а отже, думка обізнаної людини буде більш вагома, ніж необізнаної;

– тактика *опори на загальнолюдські та національні цінності* полягає в апелюванні до

таких понять, як життя, мир, безпека, захист держави, свобода, здоров'я, родина, права людини, честь, істина, правда, справедливість, традиції; мовні засоби: یعضوم نین چ رگا: نیمیضت ار ام دنورمش اه نویلیم تینم نیامینک داختا تمالس، میسررب قفاوت م... دروم رد رگا، درک دهوخ میراد هفیظو ام، دش دهوخ تاجن م التبم رامیب نارازه نآ م دنورمش رازه اه مد ناج اریز، میسررب عامچا م: دراد یگتسب

– тактика емоційної аргументації полягає як у висловленні власних емоцій, так і у виклику певних емоцій у співрозмовника, ця тактика доповнює власне аргументацію, коли бракує раціональних прийомів впливу на співрозмовника; мовні засоби: رایسب ام، دش میهوخ تحاران ام...، میسته لاشوخ / لاشوخ...، دش دیهوخ یضار امش

Стратегія дискредитації покликана понизити статус певної людини, країни, групи людей, процесу. Така стратегія використовується з метою посилення своєї позитивної оцінки в очах адресата й дискредитувати опонента або ситуацію (Білоус, с. 30):

– тактика *акцентування на невиконаних обіцянках опонента* передбачає опору на факти та зобов'язання, які узяв на себе опонент та донесення до слухачів фактів, які свідчать про невиконання зобов'язань; мовними особливостями імплементації цієї тактики є заперечні речення, (наприклад, نی تامادقا، риторичні питання (наприклад, هب لقادح درف نی اه تیلاعف ای آ، речень у наказовому способі (наприклад, هک دیروایب دای م، هدی دوب مداد مدعو ام مб شیب لاس ود یزی چه چه

– *тактика опори на загальнолюдські та національні цінності*; мовні засоби: نی تامادقا، رطخ مب ار هقطنم لک نانکاس تمالس و یگدنز نامزاس زاربا اضعا هم مб تبسن یلامع نین چ اب وا، دزدان یم یور م ور ام، درم نی مб داقاتعا اب،...، دنک یم ریحت رطخ...،

Описані види діалогів зі стратегіями та тактиками мовлення фахівців із забезпечення державної безпеки використовує під час ділової бесіди, телефонної розмови, дискусії, ділових перемовин, ділової наради.

Ділова бесіда. У діловій бесіді реалізуються такі комунікативні цілі: 1) інформування (одержання інформації, обмін інформацією, домовленість між партнерами); 2) інтенції, орієнтовані на вплив на співрозмовника (переконання партнера у правильності прийнятого

рішення, вигідності обраного способу, домагання згоди, відстоювання своєї думки, незгода з думкою співрозмовника/співрозмовників; 3) контактостворюючі цілі (встановлення ділових відносин, одержання підтримки тощо) (Косарева, с. 69). У сфері забезпечення державної безпеки ділова бесіда реалізується у форматі відносин між органами державної безпеки України та Республіки Іран. Ділова бесіда орієнтована на започаткування відносин у певній галузі державної безпеки, обмін інформацією між органами безпеки та окремими людьми, на встановлення ділових контактів та вироблення спільних дій у галузі безпеки.

У навчанні майбутніх фахівців у галузі забезпечення державної безпеки дотримуємося такої структури ділової бесіди:

– початок бесіди (привітання, запрошення);
– основна частина (власне обговорення певного питання);

– завершальна частина (підведення підсумків, висновки, прощання) (Косарева, с. 70-71). В діловій бесіді реалізуються усі три заявлені вище типи діалогів, а також стратегії інформування, кооперації та впливу.

Означені компоненти структури ділової бесіди передбачають вживання відповідних мовних засобів:

– пояснення мети зустрічі: دش عمچ ام زورما، ات می مسلج،...، تسای ام زورما مسلج عوضوم،...، دراد صاصتخا،

– опис ситуації: مبین اوخب ار بلاطم افسطل، رد دیاب هک یلصا اهزت نآ رد مک یا هнай ار رگشیامن حرش، دینک هجوت تسای مدش هئارا مینک تحب نآ دروم هнай ار رگشیامن یور رب دادیور زا قیقذ / یرصتخم دوش یم هئارا

... مб نم، مبنک نشور دیهدب مزاج: *уточнення*; هدی حوضوت... رتشیب دوش یم، مدرک هجوت

– *оцінка*: تسرد... میمصت مبنک یم رکف (ام) نم: دش باختنا... یارب تسرد هار طیارش نی ارد، تسای تسای بولطمان / الاب یبایزرا راواзس نی ارد، تسای

– *заперечення*: قفاوم عوضوم نی اب (ام) نم: ار دراوم زا یخریب دیاب مبنк یم رکف نم، متسن... متکن تسین مزال یترابع نین چ رد، درک یسررب؛ دنامب یتقاب

– *аргументи*: هدی نی غفن مبال دتسا نین چ ام: نی تسای نکمم نم رظن زا تیمам یارب لالدتسا، میراد م: میوگ یم ار نی مرظن دییات یارب،...، مک دشاب

– *констатування фактів*: نم رظن دییات یارب: دراد دوجو تیعیقاو دن چ اجنی ارد، تسای تیعیقاو نی

– нагадування інформації: دروم رد دیهد مزاجا دای میشاب متشاد دای هب , منک یروآدای امش هب... دیریواب;

– наведення прикладів: مرظن دییات یارب لاشم ناو ناع هب دن اوت یم , الشم , ... من زب لاشم مه اوخ یم... دشاب هجوت لباق

– прийняття рішення: مصالخ , نیاربانب یم ار ریز میمصت ... (отже), ور نیازا , ... میمنک یمیراد قفاوت عضوم نیارس رب ام نیاربانب , میریگ

Ділова телефонна розмова – це форма усного дистанційного ділового діалогу, який здійснюється за допомогою технічних засобів (Проблеми ділового спілкування по телефону). Комунікативні цілі телефонної розмови дуже різні: інформативна (надання / одержання інформації), обмін думками, переконання, прохання, привітання тощо. Для телефонної розмови важливо враховувати: 1) куди телефонують (в установу, організацію чи додому); 2) з якою метою телефонують (прохання, повідомлення, запрошення тощо); 3) кому телефонують (вік, посада, фах, стать абонента); 4) хто телефонує (психічний тип особи, емоційний стан, особливості мовлення); 5) характер взаємин співрозмовників (офіційні, дружні, товариські, родинні, інтимні тощо) (Галаєвська). У практиці роботи фахівця із забезпечення захисту державної безпеки ділова телефонна розмова здебільшого відбувається у формі інформативної бесіди та ділових переговорів.

Інформативна бесіда містить привітання, повідомлення інформації (або одержання інформації) та завершення розмови (прощання). Типові фрази в інформативній бесіді: دیاب عالطا امش هب... دیاب , ... دروم رد منک یناسر عالطا امش هب یارب دیاب , ... منک یناسر عالطا امش هب مفظوم نم , مه دینک یمیامنهار ار نم دیناوت یم , ... مدب حیضوت امش

Ділові переговори містять привітання, пояснення співрозмовнику сутності справи, обговорення ситуації, завершення розмови (прощання). Для здійснення ділових переговорів використовуються такі мовні засоби: اب دیاب نم رد ات دیراد تصرف هقیقد دنچ ایآ , ... منک ثحب امش امش نم هک روطنامه , ؟! دینک تبحص نم اب ... عوضوم دروم رارصا امش , مههف یم ار نأ نم هک روطنامه , مدرک کرد ار ؟! دینک یم کرد ار نم مایپ امش , ... دیراد

Для завершення розмови та прощання використовуються такі фрази: زا رکشت اب , دینک ادیب تقو نم یارب مکنیازا نونمم , وگتفگ راک انتسار نیارد ام و تساهدش لح تالکشیم , نیاربانب , منک یم

Дискусія – колективне обговорення певного спірного або невирішеного питання з метою встановити міру істинності в кожній із виголошених точок зору і дійти спільної думки. Для з'ясування істини необхідні дослідження всіх позицій, дискусія, в якій спілкуються не супротивники, а співрозмовники, і всі прагнуть не до перемоги, а до згоди, взаємопорозуміння, яке досягається завдяки аналізу і синтезу думок на існуючу проблему (Косачова, с. 194-195). Мета дискусії – виявити відмінності в розумінні питання і в товариській суперечці встановити істину, прийти до спільної думки. Дискусія є ефективним способом переконання, тому що її учасники самі приходять до того чи іншого висновку (Босак, с. 347). Структурно дискусія охоплює три етапи:

– підготовчий (визначення теми й основних питань дискусії, добір відповідних матеріалів для підготовки);

– основний (обговорення питань дискусії; зазвичай, процесом керує людина, в обов'язки якої входить: слідування за порядком, контроль за дотриманням теми та чергою висловлювання учасників, від ефективності виконання цієї ролі багато в чому залежить результат дискусії);

– заключний (підбиття підсумків, проведення оцінки інформації та результатів дискусії) (Босак, с. 348; Саламатов, с. 9).

Для дискусії характерні такі комунікативні ходи:

– інформування: ... تسا نیانم عضوم ام رظن , ... تسا نیانچ لکشیم لح یارب ام هاگدی , ... تسا نیانچ

– обґрунтування: висловлення аргументів [Конверський 2017, с. 365];

– зауваження: شومارف امش راگنا هک تسا فیح , بجعت یاج , امش یراک مجح نازیم هب هجوت اب , دینک ... هک میرادن تسود ار نا اعق او ام , ... دیناوتب مک تسین ... هک میهاوخ یم ام , ... اب مطبار رد مراد وزرا ات دنچ

– спростування: логічна структура спростування має такі структурні елементи: а) теза спростування – висловлення, положення, яке треба спростувати; б) аргументи спростування – висловлення, положення, за допомогою яких спростовується теза; у критиці взагалі можуть використовуватися і непевні, недостовірні аргументи, а для спростування використовують лише такі положення, істинність яких не підлягає сумніву; в) демонстрація спростування – спосіб зв'язку між аргументами і тезою спростування (Чорнобай, с. 269). Спростуван-

ня реалізується в контраргументах та відповідях опонентам;

– контраргументація, яку визначаємо як повну або часткову відмову опонента прийняти нову інформацію внаслідок індивідуальної інтерпретації, в ході якої виявляються такі характеристики об'єкта інтерпретації, як відсутність, невідповідність інформації, аргументів, негативна оцінка (Баребина, с. 85): *اب الاملتحتا ... دیراد مک ... هرابرد یتاعالطتسا نکمم ،دیستسین انشآ ماقرا ... دنس رد اما ؟دیستسه انشآ ... نآ رد مک یدنس اب ، رد مک دیا هدامآ الاملتحتا ،تسا هدش هدرآ یتوافتم الاملک ؟دیکن لالدتسا ... دروم* ;

– відповіді опонентів вводимо такими референтами: *یخرب امش دیاش اما ،منک یم یه اوخرذع نم : ی رگا ؟دی دشن هجوتتم ار ثحب دروم لکشتم تئایئزج زا کش نم یاه لالدتسا دروم رد امش ،مشاب هدش هجوتتم تسرد یم یطیارش هچ رد امش رظن هب ؟نآ زا مادک اقیقد .دیراد ثعاب یزی چی هچ امش رظن هب ؟درک لح ار لکشتم نیا ناوت یرگی هار امش رظن هب ، ؟دوش یم لکشتم نیا کرد مدع ؛ ؟درادن دوجو لکشتم لح یارب* ;

– пошуки компромісу, вироблення рішення, завершення, для цього використовуємо такі мовні засоби: *تیتققوم مینک یم تقفاوم ام :تیتقفاوم ام ،...امش مکنی رب طورشم ،میریذیب ار امش نیا ام ، ...مک یطرش رد طقف مینک شزاس مینک یم ،دناب زین .... افظل اما ،میریذیب یم ار قفاوت دنب ،...مینک یم مصالخ ام ،ن یاربانب* .

Дискусія охоплює різноманітні стратегії та тактики впливу й реалізується в діалозі-обговоренні. Бесіда та дискусія складають основу іншим жанрам діалогічного мовлення: ділова нарада – обговорення проблем і завдань у групі фахівців або колег; ділові перемовини – обговорення кількома зацікавленими сторонами певного питання для з'ясування позицій сторін або підписання угоди; дебати – різновид публічної дискусії, учасники якої спрямовують свої зусилля на переконання у правоті третьої сторони, а не одини одного (Авраменко, с. 49-50). Усі ці жанри побудовані за принципом обміну думками (як ділова нарада) та обґрунтування чи спростування певних положень (ділові перемовини, дебати).

Навчання діалогічного мовлення майбутніх перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки розглядаємо як інтегрований процес формування мовленнєвих навичок та вмінь з лінгвосоціокультурними, останній компонент виявляється в потребі співробітників СБУ (перекладачів) діяти відповідно до норм і культурних традицій в умовах прямого та

опосередкованого контактів; набуття здатності користуватися сукупністю знань про країну, мова якої вивчається, її національно-культурні, соціальні особливості вербальної та невербальної поведінки у процесі спілкування, правила та стереотипи поведінки, норми етикету, факти, норми та цінності національної культури (Хіценко 2016, с. 27). Соціокультурний компонент діалогічного мовлення охоплює:

– знання про державно-політичний устрій іншомовної країни, про державної безпеки та її місце в глобальній системі безпеки,

– знання лексики на позначення понять та реалій сфери безпеки держави, термінологічної бази – правової, юридичної, військової, слів з культурно-маркованими значеннями, використання цих слів у мовленні: *زالببق نیلومشم* (достроковий призив), *یتایلمع یژتارتسا* (оперативна стратегія), *جیسب* (мобілізація), *ممانعدا* (підвищувати у званні), *نداد* (позовна заява), *یرفیک مدنورپ* (кримінальне провадження), *سربزاب* (слідчий), *سرداد* (суддя);

– володіння реєстрами спілкування, соціальними нормами, правилами хорошого тону, нормами спілкування між представниками різних поколінь, статей, класів і соціальних груп, правилами мовного оформлення ритуалів, прийнятих у суспільстві: *دی دیشک تمحز یلیخ* (- дуже потрудилися, у значенні дякую), *امش تسد* (хай не болить Ваша рука, у значенні дякую – хай не болить Ваша голова, у значенні будь ласка), *دیشابن متسخ* – *دیشاب تمالس* (не втомлюйтесь (до того, хто працює) – будьте здорові, як відповідь);

– використовувати мовні форми відповідно до етикету, а також знання для досягнення взаєморозуміння з носіями культури, запобігати причинам непорозуміння (особливо тим, які викликані мовними засобами): *امناخ متخبشوخ* (Дуже приємно, пані!), *ملاحشوخ امش اب ییانشآ زا* (Задоволений таким знайомством), *دایزراختفا* (Велика честь), *چ...یتخبشوخ هچ* (Яке щастя...), *ام* (Ми Вас надзвичайно поважаємо!), *امرکشتم* (Щиро дякую!), *دیراد فطل* (Маєте милість!);

– адаптувати невербальну поведінку до поведінкових стереотипів культури, мова якої вивчається (Хіценко, с. 47-50).

Тож перекладач у сфері забезпечення державної безпеки повинен мати фахові знання, які стосуються основних напрямів співпраці

України з Республікою Іран (співпраця з Республікою Іран у галузі забезпечення державних інтересів обох країн, підтримання інформаційної, економічної, військової безпеки; співпраця з Республікою Іран у секторі боротьби з міжнародними організованими злочинними угрупованнями та міжнародним тероризмом, наркобізнесом, нелегальною міграцією, протидії поширенню зброї масового ураження; співпраця з Республікою Іран у галузі екологічної безпеки; створення сприятливих зовнішньополітичних умов для прогресивного економічного і соціального розвитку України; контррозвідка, контррозвідувальний захист інтересів держави у сфері інформативної, економічної безпеки держави; інформаційно-аналітична діяльність), володіти засобами вербалізації суб'єктів, об'єктів, понять, процесів, які стосуються сфери безпеки обох держав; володіти соціальними нормами ділової комунікації з іранськими партнерами в галузі безпеки; володіти невербальними засобами комунікативної поведінки.

Особливо важливою в діловій міжкультурній комунікації з іранцями є використання невербальних засобів. В Ірані діє особлива система іранського етикету, яка називається таароф. Таароф – це неписаний кодекс, що визначає норми поведінки, обміну люб'язностями, дотримання церемоній і умовностей (Шадурская, с. 137-142). Іранці від природи наділені високорозвиненим загостреним почуттям національної гордості, самолюбства та самоповаги, підвищеною чутливістю до чужих суджень, яскраво вираженим бажанням до самопрезентації, активністю та ініціативністю, вибуховою емоційністю, підкресленою повагою до старших за віком, соціальним статусом чи посадою людей свого етносу (Палеха с. 311). Аналіз наукових праць (Ахмади; Кошманова; Палеха; Харченкова; Шадурская; Veeman; رتكد، ن خس ی مدراشف گنهرف، افص دللا حیبد؛ ۱۳۸۲، ن خس تاراشتنا، یراونا نسح نارعت، یرراف نایب و یناعم رد یرصتخم، ن خس نی یآ : ن صهن من اخیپاچ؛ ۱۳۳۰ ; Etiquette Tips; Through the different effects; Nazarian Alireza; Javidan Mansour; Falahti; Davari; Winkie; Nonverbal communication) дав можливість окреслити основні особливості іранської вербальної та невербальної культури спілкування, які, на наше глибоке, переконання слід враховувати майбутнім як фахівцям у сфері державної без-

пеки, так і перекладачам, які їх супроводжуватимуть:

- великий палець, піднятий угору, що означає в українській культурі схвалення, в іранській – сороміцький знак;

- у зверненнях іранці називають прізвище у поєднанні з компонентом пане, пані, а також з додаванням вченого ступеня, звання тощо, натомість в українській культурі звертаються по імені по батькові;

- посмішка в іранській культурі є сигналом ввічливості й застосовується при офіційних зустрічах;

- іранцям важлива скромність, яка спрямована на пониження власного статусу й підвищення статусу комунікативного партнера; в іранській лінгвокультурі велика кількість кліше, якими вони виявляють повагу, пошану, люб'язність до партнера, однак варто зауважити про часту її формальність;

- для іранців недопустимо сваритися, кричати, ображати, в іранців прийняте неголосне спілкування;

- східний етикет не дає змоги бути категоричним, тому не слід чекати від араба відповіді «так» або «ні». Замість прямих відповідей араби відповідають завуальованими фразами;

- особливим в іранській культурі є вибачення, в іранців прийнято вибачатися за будь-які дрібниці, навіть коли щось сталося не з вини мовця, з вибачення часто розпочинаються діалоги;

- під час переговорів повага до партнера може виражатись підтакуванням, вставленням різного роду утверджуючих слів типу: لب (так), متبالا (безумовно), اءق او (дійсно); щоб підкреслити повагу – ні в якому разі не можна перебивати співбесідника, особливо старшого за віком чи статусом, звертаючись на Ви кажуть: ىلعبانج (Дженабеалі).

Висновки. Отже, у професійній сфері спілкування фахівця-перекладача з забезпечення державної безпеки використовуються переважно такі функціональні типи діалогів: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обговорення, які реалізуються у стратегіях та тактиках, які імплементуються в мовних засобах. Перекладач у сфері забезпечення державної безпеки повинен мати фахові знання зі сфери забезпечення державної безпеки, володіти засобами вербалізації суб'єктів, об'єктів, понять, процесів, які стосуються сфе-

ри безпеки обох держав; соціальними нормами та невербальними засобами з іранськими партнерами в галузі безпеки. Перспективою подальших досліджень є розроблення та апробація методики формування компетентності в діалогічному мовленні перекладачів у сфері забезпечення державної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я (2015) Ділове спілкування: Навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 160. (Avramenko O. O., Yakovenko L. V., Shyyka V. YA (2015) Dilove spilkuvannya: Navchal'nyy posibnyk. / Za nauk. red. O. O. Avramenko. Ivano-Frankivs'k, «Lileya-NV», 160.)

Барєбина Н. С. (2012) Когнитивный аспект контраргументации // Вестник ИГЛУ. 1 (17). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kognitivnyy-aspekt-kontrargumentatsii> (дата звернення: 28.10.2021). (Barebina N. S. (2012) Kognitivnyy aspekt kontrargumentatsii // Vestnik IGLU. 1 (17).)

Безугла Л. Р. (2008) Комунікативно-прагматичні характеристики імпліцитних смислів у німецькомовному дискурсі: дис. ... докт. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови» / Безугла Лілія Ростиславівна. Харків. 570. (Bezuhla L. R. (2008) Komunikativno-prahmatychni kharakterystyky implitsytnykh smysliv u nimets'komovnomu dyskursi: dys. ... dokt. filol. nauk: 10.02.04 «Hermans'ki movu» / Bezuhla Liliya Rostyslavivna. Kharkiv. 570.)

Босак К.І., Сивак Л.М. (2016) Співвідношення понять «суперечка», «дискусія» і «полеміка». Етичні аспекти культури дискусій / К. І. Босак, Л. М. Сивак // Молодий вчений. 4. 346-349. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_86 (Bosak K.I., Syvak L.M. (2016) Spivvidnoshennya ponyat' «superechka», «dyskusiya» і «polemika». Etychni aspekty kul'tury dyskusiy / K. I. Bosak, L. M. Syvak // Molodyy vchenyy. 4. 346-349.)

Галаєвська Л. (2020) Вивчення мовленнєвого жанру телефонна розмова на уроках української мови в старшій школі. Українська мова і література в школі, 2-7. (Halayevs'ka L. (2020) Vyvchennya movlennyevoho zhanru telefonna rozmova na urokakh ukrayins'koyi

movy v starshiy shkoli. Ukrayins'ka mova i literatura v shkoli, 2-7.)

Інформаційний вісник ОТУ СБУ за напрямом оперативно-службової діяльності з реєстрації та обробки аудіоінформації. Київ, 2002. 42. 17. Інв. №13/9410, таємно. (Informatsiynyy visnyk OTU SBU za pryamom operativno-sluzhbovoyi diyal'nosti z reyestratsiyi ta obrobky audioinformatsiyi. Kyiv, 2002. 42. 17. Inv. №13/9410, tayemno.)

Коробейнікова Т. І. (2013) Формування англomовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх учителів з використанням інформаційнокомунікаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання: германські мови» / Т. І. Коробейнікова. Київ. 23. (Korobeynikova T. I. (2013) Formuvannya anhlomovnoyi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni maybutnikh uchyteliv z vykorystanniam informatsiynokomunikatsiynykh tekhnolohiy : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriya ta metodyka navchannya: hermans'ki movu» / T. I. Korobeynikova. Kyiv. 23.)

Косарева Е.В. (2016) Жанровое своеобразие деловой беседы в аспекте русского языка как иностранного // МНИЖ. 2-4 (44). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zhanrovoye-svoeobrazie-delovoy-besedy-v-aspekte-russkogo-yazyka-kak-inostrannogo> (дата звернення: 27.10.2021). (Kosareva Ye.V. (2016) Zhanrovoye svoeobraziye delovoy besedy v aspekte russkogo yazyka kak inostrannogo // MNIZH. 2-4 (44).)

Косачова О. О. (2014) Специфіка ведення дискусій у політичних ток-шоу на вітчизняному телебаченні [Електронний ресурс] / О. О. Косачова // Культура України. Вип. 45. 193-201. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2014_45_25. (Kosachova O. O. (2014) Spetsyfyka vedennya dyskusiy u politychnykh tok-shou na vitchyznyanomu telebachenni [Elektronnyy resurs] / O. O. Kosachova // Kul'tura Ukrayiny. Vyp. 45. 193-201.)

Ма Мінь (2018) Методика навчання усного китайського діалогічного мовлення майбутніх філологів. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дис. канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (східні мови). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 199. (Ma Min' (2018)

Metodyka navchannya usnoho kytays'koho dialohichnoho movlennya maybutnikh filolohiv. Kvalifikatsiyna naukova pratsya na pravakh rukopysu. Dys. kand. ped. nauk : 13.00.02 – teoriya ta metodyka navchannya (skhidni movy). Kyiv: Kyiv natsional'nyy universytet imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv, 199.)

Оганесян, Сурен Гайкович (1997) Аргументация, её предметная область и возможности : автореферат дис. ... доктора философских наук : 09.00.01. Ереван. 39. (Oganesyanyan, Suren Gaykovich (1997) Argumentatsiya, yeyo predmetnaya oblast' i vozmozhnosti : avtoreferat dis. ... doktora filosofskikh nauk : 09.00.01. Yerevan. 39.)

Основы методики преподавания иностранных языков (1986): [под ред. В. А. Бухбиндера, В. Штрауса]. Киев : Вища школа. 335. (Osnovy metodiki prepodavaniya inostrannykh yazykov (1986): [pod red. V. A. Bukhbintera, V. Shtrausa]. Kiyev : Vishcha shkola. 335.)

Палеха Ю. І. (2007) Етика ділових відносин: Навч. посіб. Київ: Кондор. 359. (Palekha YU. I. (2007) Etyka dilovykh vidnosyn: Navch. posib. Kyiv: Kondor. 359.)

Проблеми ділового спілкування по телефону // <http://www.etica.in.ua/problemi-dilovogo-spilkuвання-po-telefonu/> (Problemy dilovoho spilkuвання po telefonu // <http://www.etica.in.ua/problemi-dilovogo-spilkuвання-po-telefonu/>)

Хіценко Л.І. (2016) Формування соціокультурної компетентності майбутніх співробітників Служби безпеки України у процесі іншомовної професійної підготовки : дис. ... кан. пед. наук : 21.07.03 / Нац. академія СБ України. Київ. 271. (Khitsenko L.I. (2016) Formuvannya sotsiokul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh spivrobitnykiv Sluzhby bezpeky Ukrayiny u protsesi inshomovnoyi profesiynoyi pidhotovky : dys. ... kan. ped. nauk : 21.07.03 / Nats. akademiya SB Ukrayiny. Kyiv. 271.)

Чорнобай О. (2016) Доведення (доказ) і спростування як види аргументації / О. Чорнобай // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки. 855. 264-273. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_855_43 (Chornobay O. (2016) Dovedennya (dokaz) i sprostuvannya yak vydy arhumentatsiyi / O. Chornobay // Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnikha». Seriya : Yurydychni nauky. 855. 264-273)

Шадурская Л. И. (2017) Национально-культурная специфика коммуникативного поведения иранских студентов // Беларусь – Иран – Россия: сотрудничество в области преподавания русского языка как иностранного: Материалы телемоста, 24 ноября 2016 г. / Редкол.: Т.Н. Мельникова (отв. ред.) [и др.]. – Минск: БГМУ. 137–142. (Shadurskaya L. I. (2017) Natsional'no-kul'turnaya spetsifika kommunikativnogo povedeniya iranskikh studentov // Belarus' – Iran – Rossiya: sotrudnichestvo v oblasti prepodavaniya russkogo yazyka kak inostrannogo: Materialy telemosta, 24 noyabrya 2016 g. / Redkol.: T.N. Mel'nikova (otv. red.) [i dr.]. – Minsk: BGMU. 137–142.)

Якубинский Л. П. (1996) Язык и его функционирование [Текст] / Л. П. Якубинский / отв. ред. А. А. Леонтьева. Москва: Наука. 208. (Yakubinskiy L. P. (1996) Yazyk i yego funktsionirovaniye [Tekst] / L. P. Yakubinskiy / отв. red. A. A. Leont'yeva. Moskva: Nauka. 208.)

REFERENCES

Avramenko O. O., Yakovenko L. V., Shyyka V. YA (2015) Dilove spilkuвання: Navchal'nyy posibnyk. / Za nauk. red. O. O. Avramenko. Ivano-Frankivs'k, «Lileya-NV», 160.

Barebina N. S. (2012) Kognitivnyy aspekt kontrargumentatsii // Vestnik IGLU. 1 (17).

Bezuhla L. R. (2008) Komunikatyvno-prahmatychni kharakterystyky implitsytnykh smysliv u nimets'komovnomu dyskursi: dys. ... dokt. filol. nauk: 10.02.04 «Hermans'ki movy» / Bezuhla Liliya Rostyslavivna. Kharkiv. 570

Bosak K.I., Syvak L.M. (2016) Spivvidnoshennya ponyat' «superechka», «dyskusiya» i «polemika». Etychni aspekty kul'tury dyskusiy / K. I. Bosak, L. M. Syvak // Molodyy vchenyy. 4. 346-349.

Halayevs'ka L. (2020) Vyvchennya movlennyevoho zhanru telefonna rozmova na urokakh ukrayins'koyi movy v starshiy shkoli. Ukrayins'ka mova i literatura v shkoli, 2-7.

Informatsiynyy visnyk OTU SBU za napryamom operatyvno-sluzhbovoyi diyal'nosti z reyestratsiyi ta obrobky audioinformatsiyi. Kyiv, 2002. 42. 17. Inv. №13/9410, tayemno.

Korobeynikova T. I. (2013) Formuvannya anhlomovnoyi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni maybutnikh uchyteliv z vykorystanniam informatsiynokomunikatsiynykh tekhnolohiy

: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriya ta metodyka navchannya: hermans'ki movy» / T. I. Korobeynikova. Kyiv. 23.

Kosareva Ye.V. (2016) Zhanrovoye svoeobrazie delovoy besedy v aspekte russkogo yazyka kak inostrannogo // MNIZH. 2-4 (44).

Kosachova O. O. (2014) Spetsyfika vedennya diskusiy u politychnykh tok-shou na vitchyznyanomu telebachenni [Elektronnyy resurs] / O. O. Kosachova // Kul'tura Ukrayiny. Vyp. 45. 193-201.

Ma Min' (2018) Metodyka navchannya usnogo kytays'koho dialohichnogo movlennya maybutnikh filolohiv. Kvalifikatsiyna naukova pratsya na pravakh rukopysu. Dys. kand. ped. nauk : 13.00.02 – teoriya ta metodyka navchannya (skhidni movy). Kyivskyy natsional'nyy universytet imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv, 199.

Oganesyan, Suren Gaykovich (1997) Argumentatsiya, yeyo predmetnaya oblast' i vozmozhnosti : avtoreferat dis. ... doktora filosofskikh nauk : 09.00.01. Yerevan. 39.

Osnovy metodiki prepodavaniya inostrannykh yazykov (1986): [pod red. V. A. Bukhbintera, V. Shtrausa]. Kiyev : Vishcha shkola. 335.

Palekha YU. I. (2007) Etyka dilovykh vidnosyn: Navch. posib. Kyiv: Kondor. 359.

Problemy dilovoho spilkuvaniya po telefonu // <http://www.etica.in.ua/problemi-dilovogo-spilkuvaniya-po-telefonu/>

Khitsenko L.I. (2016) Formuvannya sotsiokul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh spivrobotnykiv Sluzhby bezpeky Ukrayiny u protsesi inshomovnoyi profesiynoyi pidhotovky : dys. ... kan. ped. nauk : 21.07.03 / Nats. akademiya SB Ukrayiny. Kyiv. 271.

Chornobay O. (2016) Dovedennya (dokaz) i sprostuvannya yak vydy arhumentatsiyi / O. Chornobay // Visnyk Natsional'noho universytetu „L'vivs'ka politekhnika». Seriya : Yurydychni nauky. 855. 264-273

Shadurskaya L. I. (2017) Natsional'no-kul'turnaya spetsyfika kommunikativnogo povedeniya iranskikh studentov // Belarus' – Iran – Rossiya: sotrudnichestvo v oblasti prepodavaniya russkogo yazyka kak inostrannogo: Materialy telemosta, 24 noyabrya 2016 g. / Redkol.: T.N. Mel'nikova (otv. red.) [i dr.]. – Minsk: BGMU. 137–142.

Yakubinskiy L. P. (1996) Yazyk i yego funktsionirovaniye [Tekst] / L. P. Yakubinskiy / otv. red. A. A. Leont'yeva. Moskva: Nauka. 208.

**BUILDING PERSIAN SPEAKING SKILLS IN DIALOGUE IN STUDENTS MAJORING
IN INTERPRETING FOR THE SPHERE OF SAFEGUARDING NATIONAL SECURITY:
LINGUAL AND EXTRALINGUAL PRINCIPLES**

**Vyacheslav Shovkovyi (Ukraine),
Tetiana Ilchuk (Ukraine)**

Abstract

Background: *Training of future interpreters in the sphere of safeguarding state security envisages building speaking competence in dialogue. This competence is considered in the context of lingual and socio-cultural paradigm of language education, which involves determining linguistic and extralinguistic principles of dialogical speech in the sphere of Persian business communication. Building of Persian business communication skills is targeted at students' gaining extra lingual knowledge of safeguarding of state security sphere, language tools that name concepts, phenomena, processes of this field, strategies and tactics of communication, language tools for their implementation, nonverbal communication tools, and elements of nonverbal behavior relevant to native speakers.*

Purpose: *The purpose of the research is to characterize the linguistic and extra lingual principles of building Persian speaking skills in dialogue in future interpreters in the sphere of safeguarding state security.*

Results and Discussion: *The study has revealed that in the professional communication of the indicated specialists the following functional types of dialogue are used: dialogue-questioning, dialogue-agreement, dialogue-discussion. These are realized through a range of communication strategies (strategy of establishing and maintaining relations, conflict-avoiding strategy, argument strategy, discrediting strategy). Additionally, the Persian language tools used to implement the identified strategies have been described. The main styles of the negotiation process such as business conversation, business telephone conversation, discussion as well as specific verbal and nonverbal means of communication have been considered. The prospect of further research is the development and empirical validation of methodology for building Persian speaking skills in dialogue of future interpreters in the sphere of safeguarding state security.*

Key words: *Persian language teaching methodology, Persian speaking skills in dialogue, interpreter in the sphere of safeguarding state security.*

BIOS

Viacheslav Shovkovyi, *DrSc in Education, Professor, Head of Department for Teaching Methodology of Ukrainian and Foreign Languages and Literatures, Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine. His areas of research interests include Teaching classical languages, Teaching Ukrainian language and literature, classroom assessment.*

Email: *slavshovk@gmail.com*

Tetiana Ilchuk, *a post-graduate student, Department of Methodology of Teaching Ukrainian and Foreign Languages and Literatures, Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Senior Lecturer of the Department of Oriental Languages of the Educational and Scientific Humanitarian Institute of the National Academy of the Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine. Her areas of research interests include Teaching Persian in the sphere of safeguarding of state security.*

Email: *tanya_osiadla@ukr.com*